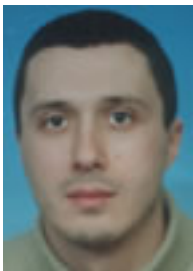

Ако наш међународни углед треба да се заснива на томе да ми прећуткујемо свој национални интерес, онда нам тај углед баш и не треба много.

Др Зоран Ђинђић, Бања Лука, 21. фебруар 2003.

У нашој јавности прошло је поприлично незапажено једно предавање које је председник Србије Борис Тадић одржао студентима приватног универзитета „Мегатренд“ у Београду крајем октобра ове године. [1](#) Тема предавања била је „Србија, Европа, свет“. Ово Тадићево излагање би се по много чему могло оценити као потпуно необично, ако не и револуционарно. Погледајмо шта је овим поводом, између осталог, Председник рекао, у интерпретацији РТС-а:

„У новонасталим околностима Србија своје интересе мора да брани новим средствима и политичком инвентивношћу... Ако Србија пронађе одговоре на искушења Света, Европе и властита искушења, 21. век може изгледати сасвим другачије за нашу земљу и људе

него 20. век у коме смо имали милионске жртве, и у коме нисмо избегли ниједан од глобалних сукоба... У овом тренутку нико не може да предвиди како ће изгледати свет у другој деценији 21. века, и зато финансијска криза која је захватила свет позива на одговорност и озбиљност више него било кад у нашим животима... Ово је тренутак када морамо да анализирамо збивања, да сагледамо узроке и последице. Ако то не урадимо, бићемо вођени стихијом, а нећемо управљати нашим судбинама и нашом земљом... У основи проблема који Србија има са Косовом и Метохијом налазе исти узроци који су довели до краха светског финансијског поретка – а то је постојање уверења у делу међународне заједнице да свет може функционисати без икаквих регулација... Свет на почетку 21. века почео је да поима да се будућност садржи у укидању сваке регулације, да дерегулација треба да буде карактеристика екстрахована из доктрине слободног тржишта неолибералног концепта у свет економије и финансија... Свету је потребна нова политичка, безбедносна и економска политика како би превазишао садашње проблеме... Свет је био занесен идејом неолиберализма. Постојале су дерегулације на сваком нивоу, па и у УН. Тај олаки живот у дерегулацији психолошки гледано јесте живот у осећању да не постоји граница над нама, да не постоји оквир и систем правила којем се морамо покорити... Пошто је такво поимање међународних финансија и политике доживело крах, ни свет, ни Србија, не могу више да се служе политичким инструментаријумом коришћеним у 19. и 20. веку... Решење је у новом поретку ствари, да кризу искористимо за одабирање инструментарија који нас води у сигурнију будућност, који нас можда води у једну нову идеологију... Надам се да овај финансијски слом неће бити тако деструктиван по економију, али опасност се из сфере финансија као цунами креће ка светској економији, а тако и према укупном систему вредности цивилизације и модерног света. Зато је тренутак да застанемо и запитамо се шта нам се дешава, шта нам се десило и шта нам је чинити...“.

Свету и Србији неопходне промене

Шта је то толико необично, ако не и револуционарно у овим одломцима? Наиме, Председник Србије се јавно и отворено оградио од догме неолиберализма, те најстрашније духовне и идеолошке пошасте која је читав свет довела до руба пропасти. Мора се признати: велики помак за Србију, која је до сада само слепо копирала све елементе ове идеологије.

Истина, данас је критика неолиберализма опште место светског мишљења, а они који су на тим позицијама поодавно до скоро су проглашавани мрачњацима и мрзитељима људског прогреса и благостања. Упркос томе, важно је да је са највишег места дато за право свима онима који ову тезу заступају већ година.

Председник је, дакле, устврдио да је стари свет неолибералне хегемоније достигао свој крај и да се отвара простор за Нови свет. И ту стао. Нисмо успели да сазнамо на којим то новим основама Председник мисли да треба темељити и Србију и читав Свет у будућности, али смо барем разјаснили да је све што смо радили до сада било погрешно. Или сам ја то погрешно разумео? Са једне стране би се ово предавање могло читати и као Председничково покајање за властито учешће у ширењу заблуде неолиберализма у Србији и као спремност на изградњу потпуно новог вредносног система, док, са друге стране, ово може бити само правовремено Председничково бежање са брода који тоне и, по узору на новог америчког председника, идеолошко претрчавање на терен нове наде за нови свет. Тај Нови свет, међутим, може да иде у правцу повратка аутентичним, традиционалним вредностима и националним посебностима, а може бити само идеолошка маска за још већу глобализацијску униформност и тоталитарну Светску владу, која би се самонаметнула као решење за огромне светске проблеме. Из овог предавања нисмо могли закључити у ком од ова два правца је загладан председник Србије.

У сваком случају, довољно је речено: свет неолибералних дерегулација, духовних, моралних, политичких, међународно-правних, финансијских, заснован на систему вредности који није поштовао никакав ауторитет нити веровао у било коју светињу изузев личног профита, распао се. Траже се „нова средства, политичка инвентивност, одговорност и озбиљност, нова политичка, безбедносна и економска политика, нов поредак ствари, нова идеологија”. Остали смо овога пута ускраћени да чујемо шта је садржина тога новог пута, али је велики напредак што смо коначно довели у питање једну поразну и разарајућу идеолошку слику света, која је насилно доминирала нашим умовима последње две деценије.

У овом историјском тренутку у коме треба „да застанемо и запитамо се шта нам се дешава, шта нам се десило и шта нам је чинити“ радује Председничкова спремност да се о томе говори и да се да шанса новом погледу на свет. Опасност лежи у томе да све ове могућности остану мртво пригодно слово на папиру или да буду дате у руке онима који су донедавно славили неолиберализам и сурово га уводили у Србију, а сада би вероватно што пре да промене страну. Искреност Председничковог става најлакше ћемо измерити помоћу тога колико ће се омогућити заиста новим идејама и људима да кажу своју реч на друштвеној сцени Србије.

Границе Председничкове инвентивности

По питању Европе, председник Тадић није се заложио за неопходне промене, као у

случају Света и Србије. По питању уласка Србије у Европску Унију, председник ипак није био толико инвентиван: „У трагању за решењима на садашње и будуће изазове, Србија не сме одустати од европских интеграција, јер оне немају алтернативу“.

У последње време нам се дешава све више потпуно обрнутих историјских процеса. Некада смо, рецимо, своју децу школовали на Западу и враћали их у Отаџбину да се ставе на располагање народу и држави. Данас своју децу о нашем трошку школујемо у Србији и потом извозимо у иностранство, где туђе државе бесплатно добијају готове стручњаке, који више не осећају никакву обавезу према месту и финансијеру свога школовања. А тај финансијер поред родитеља у добром проценту била је и држава Србија.

Слично је и по питању уласка Србије у ЕУ. Један од главних аргумената за евроунијатске интеграције било је коришћење претприступних фондова и друге инвестиције које ће доћи ако се одлучимо за пут ка ЕУ. Сада смо, међутим, дошли до једностране примене Споразума о придруживању која ће услед укидања царина озбиљно оштетити наш државни буџет, што би се дало тумачити као наше финансирање посустале економије Европске уније. Племенито, нема шта, али потпуно ненормално.

У овом тренутку Председник Србије није имао храбрости да доведе у питање трагикомичне евроунијатске интеграције, али му морамо дати шансу и за то. До пре само неколико месеци било је незамисливо да ћемо од њега чути критичку реч о неолиберализму, па смо и то дочекали. Не треба да нас изненади да по истом принципу ускоро од Председника добијемо уверавања да је свет бриселске дерегулације, по питању Србије, и тоталитарне регулације по свим другим питањима, на рубу пропасти и да долази време за једну нову идеју уједињене Европе, у којој би се много више ценио Шарл Де Гол него Хавијер Солана. „Нова политика“ по питању ЕУ може се очекивати чим маркетиншки стручњаци процене да је народу досадила ЕУ шаргарепа и још више штап, и да се на тој причи више не може побеђивати на изборима. Без обзира на мотиве, и тај Председников идеолошки искорак нам је потребан што пре.

Шта ради Председников несуђени премијер?

Не знам колико у вези са претходно реченим, али као да у последњих неколико месеци имамо новог министра спољних послова Србије. Иако је у питању иста личност која је

на челу овог Министарства већ два мандата, имамо утисак да се ради о новој дипломатској позицији. Досадашња спољна политика Србије, сужена у килаву синтагму „И Србија и ЕУ“, могла се тумачити једино као голо одржавање минималног патриотског курса у циљу опстанка на власти. Стручњаци за политички маркетинг одавно су саветовали наше политичаре да се у Србији не може бити на власти ако вам је политика лишена патриотизма. Министар спољних послова, донедавно, био је идеални прототип послушника ове врсте маркетиншког савета: држао је патриотску дипломатску ноту таман толико да ништа озбиљно не каже и ником се не замери, а да не може да му се приговори да баш ништа није рекао у државном интересу.

У међувремену дошло је до одређеног заокрета. Спољна политика Србије почела је да показује знаке живота, пробудила се из анационалне коме и направила неколико давно неучињених покрета. Почело је са Косовом и Метохијом и повратком статусног питања у Уједињене нације, наставило се са истином о стварању савремене Независне државе Хрватске и могућношћу контратужбе за геноцид, да би све врхунило у постављању кључног и крајње незгодног питања Европској Унији: шта је са нашим европским интеграцијама и зашто су и даље на леду? Наједанпут млади и талентовани министар, који је представљао „цвет наше прозападне интелигенције“, нашао се на списковима непожељних особа од Приштине, преко Загреба до Брисела.

У овом свом наступу Вук Јеремић нас неодољиво подсећа на Зорана Ћинђића у последњих неколико месеци живота, када је дошло до огромног заокрета у његовим политичким ставовима. Највећи проблем покојног премијера био је тај што је битку за Косово и Метохију повео сам и што није добио подршку ни са једне стране. Слична ствар, да остане усамљен у својој дипломатској борби за српске националне интересе у региону, Европи и свету, не би смела да се догоди и Вуку Јеремићу.

Проблем поверења

Наравно да се као и у случају покојног премијера одмах поставља питање мотива за ову промену државне политике. Да видимо шта је лично Ћинђић одговорио на ово питање: „Неко је рекао: то су маркетиншки мотиви. Шта мени треба овог тренутка тај маркетинг? Нити у Србији има избора, нити ја могу међународну подршку за то да добијем. Наравно, ја сам много више изгубио лично, него што сам добио, али врло свесно. Значи, ја сам онај свој кредит који имам за ових последњих десетак година као један демократски политичар на Балкану ставио на тас за једну ствар за коју мислим да је од државног и националног интереса. Ако моји пријатељи у свету кажу: Е сад си нас разочарао, онда они нису моји пријатељи, јер ако ја кажем:

Мени је једна ствар важна и за моју земљу је важна и подржите ме у томе, а они кажу:

Не, ми те подржавамо само у ономе што је за нас важно, то онда нису пријатељи. И то је један добар тест по коме ће се видети ко нас заправо подржава, а ко нас подржава само зато што мисли да ће тако да нас уљуљка и да нас одврати од тога да решавамо своје проблеме“ (интервју за државну телевизију Републике Српске, 21. фебруар 2003).

Да ли је млађани министар спољних послова Србије био последњи од кога смо се надали да ће се заузети за националну ствар? Да ли смо у њему видели само експонента западних центара моћи? Да ли смо у његовом постављењу на то место видели и много других спорних елемената? Тешко је сада рећи другачије! Уосталом, немамо разлога да дефинитивно одустанемо од сумњи и максималне опрезности. Али имамо разлога да приметимо неколике потезе који говоре о повратку на Ђинђићевско политичко завештање из последњих месеци.

Да ли Вук Јеремић на своју руку води спољну политику, без одобрења Председника? То је незамисливо!

Да ли Вук Јеремић интимно мисли оно што прича? То не можемо знати, али за Србију је у овом тренутку важно шта прича.

Да ли ће наставити своју „нову политику“ и колико дуго ће издржати? За то немамо никакве гаранције, али га у томе морамо подржати.

Да ли можемо да пренебрегнемо чињеницу да се после ко зна колико деценија наша спољна политика води као „српска“ и да смо све чешће поносни када гледамо његов дипломатски наступ, тј. да нам се постепено враћа национално достојанство?

Да ли то сигурно може и треба још боље? Нема сумње. Али то није разлог да не укажемо на помаке који су се већ десили, а нису обећавали.

Опасна замка

Чињеница јесте да је последњим договором између Уједињених нација и Србије практично доведена у питање нелегална независност Косова. Прихватањем процеса размештања ЕУЛЕКС-а под нашим условима и Европска Унија је направила политички отклон од независног Косова. Шиптарско противљење и зебња сасвим су оправдани.

Да ли све ово значи да можемо спокојније да гледамо на одбрану Косова и Метохије у саставу Србије? Не бих пребрзо доносио овај закључак, јер ниједног тренутка не смемо заборавити с ким имамо посла у тзв. међународној заједници. Размештање ЕУЛЕКС-а под мандатом Уједињених нација на терену се може претворити у нешто сасвим друго, тј. начин да се на легалан начин уђе на цело Косово, посебно на Север, и потом прогласи „нова реалност“ независног Косова под патронатом Европске Уније.

Било како било, радује свако показивање националног става у српској спољној и унутрашњој политици. Посебно охрабрује могућност да владајућа политичка елита постепено раскине са две своје највеће политичке заблуде: слепим копирањем свега што долази са Запада и комплексом националне мање вредности. Ако последњи наступи Председника и његовог несуђеног премијера то значе, онда их треба поздравити.

Већ две године интензивно се залажемо за политички контранапад као једино преостало средство у борби за опстанак српског народа и државе на Балкану. Овај метод до сада је применио једино председник Владе Републике Српске, Милорад Додик, такође одраније изразито прозападно опредељен. Од заустављања даљег губљења државних ингеренција РС и утапања у наметнуту БиХ, преко очувања Полиције и спремности на референдум о независности у случају да се настави са негирањем српског ентитета насталог у Дејтону, па до тужбе против неколико међународних званичника у БиХ за „злочинско удруживање против Републике Српске и њене демократски изабране Владе“, овај миљеник Запада прешао је интересантан пут. Многи ће се одмах јавити са тумачењем да иза свега опет стоји политички маркетинг у циљу опстанка на власти. На то ћемо одговорити да коначно неки политички потези повучени у циљу маркетинга и борбе за власт имају и општедржавну корист.

Ово постаје већ превише симптоматично: од Зорана Ћинђића, преко Милорада Додика,

Нова политика за ново време

Пише: Бошко Обрадовић
уторак, 09 децембар 2008 19:16

па до Бориса Тадића и Вука Јеремића, све више је идолопоклоника Запада који се на неки, макар користољубиви, начин одричу своје идеолошке вере и постају бранитељи српских националних интереса. Па макар и у голом властољубивом контексту. Оваквом њиховом „новом политиком” отвара се простор за слободну националну мисао и деловање у Србији и Републици Српској, а провера аутентичности њихових ставова уследиће веома брзо.

Што се тиче Европске Уније, постоји један сигуран начин да разрешимо све дилеме: прогласимо да више немамо времена да чекамо да уђемо у ЕУ и да смо отворени за алтернативе, и већ сутрадан можемо очекивати позив за улазак у Европску Унију без икаквих додатних услова. Разуме се да пре тога треба потписати велики број економских уговора са Руском Федерацијом. Управо оно што је урадио Милорад Додик. Онда ће преговори са ЕУ ићи много лакше.

Нека нас наши политичари ускоро изненаде и са овом врстом „нове политике за ново време”. Ми, који смо се за тако нешто одавно залагали, бићемо ту да и ову промену поздравимо и подржимо.

1. www.rts.rs, 20. октобар 2008. [[^](#)]